СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 72. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 31-го березня 1941. No. 72. Jersey City, N. J., Monday, March 31, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ ГРАТУЛЮЄ ЮГОСЛАВСЬКОМУ КОРОЛЕВИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт вислав ґратуляційну депешу на руки молодого 17-літнього югославського короля Петра, який внаслідок перевороту і скинення реґента Павла вступив сам на престіл. Президент зложив йому побажання і висловив надію, що під його проводом Югославія вдержить ті свободолюбні засади, які є характеристичні для неї і для Америки. В офіційних колах цю телеґраму пояснюють так, що вона є моральним зобовязанням Америки помагати Югославії в її опорі проти німців.

СМЕРТНІСТЬ З НЕЩАСЛИВИХ ВИПАДКІВ.

ШІКАҐО. — Національна рада безпеки подала до відома, що в місяці лютім число смертних випадків внаслідок зударення авт, значно зросло. Воно підскочило на 22% в порівнанні до смертних випадків в тім самім місячи попереднього року. Всіх смертних випадків в останнім лютім було 2,560. За два місяці цього року всіх смертних випадків було 5,370. Це тільки по шляхах, від автомобільних зударень. Інші смертні випадки те число підносять до кількох десяток тисяч річно, себто більше, ніж гинуть в Англії люди від ворожих бомб.

„ДЖАНА ВАЛТІНА" ХОЧУТЬ ДЕПОРТУВАТИ.

НЮ ЙОРК. — Еміґраційні власти звеліли Ричардови Германови Кребсови, знаному під літературним іменем „Джан Валтін", опускати Америку. Джан Валтін написав знамениту книжку під заголовком „З ночі", в якій описує події зо свойого життя, яке впродовж довгих літ було посвячуване на комуністичну діяльність і шпигунство за границею в користь Совєтів. Опісля він, подібно, як багато інших комуністів, розчарувались і почали все це розкривати. Його книжка викликала величезне вражіння. Приятелі Валтіна говорять, що вони не допустять до того, щоб власти його депортували. Бо колиб він дістався в руки німців, чи большевиків, йому відразу зробилиб кінець. Америка нікого на очевидну смерть не видасть, говорять приятелі Валтіна.

ЩЕ ГРОШІ НА ВІЙСЬКОВІ ЦІЛИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат одобрив нові домагання грошей на воєнні цілі, в сумі чотирьох і пів білонів долярів. В сенаті не було жадного спротиву. Ця вістка вже не робить на Америку враження, бо передтим ухвалено чотири рахунки, також на ґрубі біліони. „Н. Й. Таймс" подав ту новинку на девятій стороні.

ПІДШУКУЮТЬ „ЕРЗАЦІВ".

ВАШИНҐТОН. — Це перші німці, з браку сирівців, почали придумувати ріжні метали, або хемічні мішанини, аби заступити оригінальний матеріял. Ті заступні матеріяли вони назвали „ерзацами". Тепер всі застановляються над „ерзацами", бо кожній державі обмаль деяких сирівців. Також деколи заступні матеріяли кращі, від тих, що їх уживано оригінально. Америка також застановляється над ріжними „ерзацами". А бюро заряду продукції створило лябораторію з 22 членами, які мають придумувати „ерзаці" на ті продукти, яких в Америці обмаль, а яких треба до кампанії зброєння.

ПРОТИ ГАЗЕТЯРСЬКОЇ ЦЕНЗУРИ.

САН РАФАЕЛ (Каліфорнія). — Недавно Вендел Вилкі сказав, що як довго американська преса має право отверто і свобідно про все говорити і критикувати уряд, нема побоювання, що в Америці настане диктатура. Але деякі видавці говорять, що уряд деколи таки впливає на пресу і новинкарські агенції. Щоб виявляти це на верх створено союз газетярських видавців, які мають пильно слідкувати за тим, чи деякі державні агенції не вкорочують ґазетам їх свободи слова.

ВУЖІ КОРИСНІ ЗВІРЯТА.

НЮ ЙОРК. — Хоч вужам і гадюкам приписують найнікчемніші прикмети, то це непорозуміння, сказав куратор зоольоґічного городу в Бронкс, Дітмарс. Він тепер влаштовує виставу, щоб доказати користь вужів і гадюк. Деякі вужі вбивають пересічно по 30 щурів на рік. А щур, як це обчисляють дослідники, на рік зробить шкоди на пять долярів. Пять разів 30 робить $150 на рік. Ось таку користь приносять деякі вужі. Щодо гадюк, то їх отруї небезпечні, коли походять просто від укушення. Але коли ті отруї добути гадюкам з зубів, то можна з них робити дуже корисні ліки, говорив Дітмарс.

ХОЧУТЬ ЗАБОРОНИТИ БІНҐО.

ПАСЕЙК (Ню Джерзі). — Після довших розслідів повітова велика лава присяглих порішила внести проєкт на руки влади, щоб заборонити всі „бінґа" в повіті. Бо „бінґа" є газардові гри, без огляду під чиїм наглядом вони не відбувалисяб. Крім того в останніх роках багато людей занадто переймається цею грою.

ОДИН СТРАЙК ЗАЛАГОДЖЕНИЙ—ДРУГИЙ ПОЧАВСЯ

Страйк в „Бетлегем Стіл Ко., в Бетлегем, Па., полагоджений. Обі сторони згодились повернути до попередного положення, себто, заряд фабрики згодився приняти всіх назад до праці, й по старому уважати юнію чинником у заключуванні збірної умови праці. Юнія не домагалася жадних підвишок. Точніші умови замирення будуть вироблені пізніше. При замиренні відіграли важну ролю представники уряду.

Але водночас з замиренням страйку в Бетлегем, Па., вибух страйк в другій фабриці тої самої компанії, в Джанставн, Па. Там вийшли робітники на страйк і зупинили працю. Але цей страйк був спокійний, а страйкарі навіть не виставили пикетчиків. На місце страйку поїхали відразу представники уряду. Є надія, що і той страйк буде скоро полагоджений. Обі сторони клоняться приняти як основу замирення ті самі точки, що приняли обі сторони в Бетлегем, Па.

Зате страйк у бруклинських доках, належачих до Бетлегем Стіл Ко., невдався. Проти нього виступили самі робітники, які заявили, що страйкувати не будуть. Але того самого ґатунку страйк у доках у Гобокен, Н. Дж., таки вибух.

БУВШИЙ СУДДЯ ПОСУДЖЕНИЙ ЗА ХАБАРНИЦТВО

Федеральна велика лава присяглих признала винуватим хабарництва бувшого суддю окружного федерального суду, Варена Дейвиса, за те, що він брав хабарі від тих сторін, яких судив. Хабарі на суму $37,000 він дістав від Вилйема Факса, бувшого фільмового продуцента. Факса також потягнено до відповідальности. Разом з Факсом станув на лаві обжалованих також його адвокат Кавфман, який був посередником у підкупстві. Факс признався до вини. Правдоподібно він буде державним свідком проти судді Дейвиса. Дейвис має 74 роки й окружним суддею був 19 літ.

ГУВЕР ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД СОЦІЯЛІЗМОМ В АМЕРИЦІ

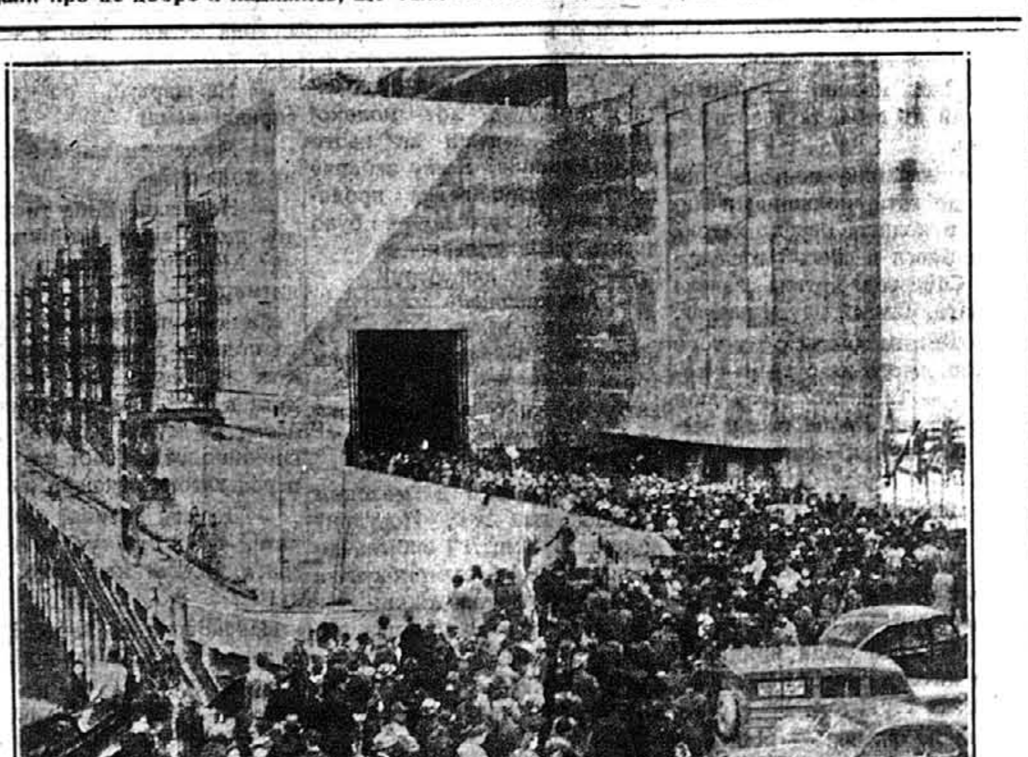
Герберт Гувер, виголошуючи до представників „Янґ Мен Кристшен Асошіейшен" промову, сказав, що Америка вже станула на шлях, який змусить її по війні забрати дуже активну ролю в замиренні світу і в укладі нового ладу. Нині вже стало національним обовязком помагати Англії. Тому всі повинні це робити. Але американці мусять добре дивитись, щоб у себе не запровадили такого націонал-соціялістичного ладу, який є в тих державах, з якими Америка має порахунки. Бо коли держава втручається до бизнесу, то хай собі що хто хоче говорить, це є соціялізм. Також коли вона зачинає приватним компаніям приказувати що робити, то це є фашизм. Нема що заперечувати, говорив він, що в минулій війні в Америці була диктатура. До того самого йде тепер. Ми вже в половині дороги. Треба вже тепер добре застановитись, щоб опісля те все зробити і щоб воно не стало сталим явищем, говорив він до молоді.

НІМЕЧЧИНА ГОТОВА ВІДКЛИКАТИ СВОГО ПОСЛА З ЮГОСЛАВІЇ

З Берна, столиці Швайцарії, доносять, що в Німеччині панує в урядових колах страшне озлоблення на Югославію, зокрема за те, що арештовано тих двох югославянських бувших міністрів, що підписали у Відні договір про приступлення Югославії до Потрійного Союзу. Це відноситься до бувшого премієра Драґіши Цветковіча і Александра Марковіча, бувшого міністра заграничних справ Югославії. Та, як доносять з Білгороду, ті міністри мають бути вже випущені на волю.

АНҐЛІЯ МАЛА МАЙЖЕ ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ СПОКІЙ

В Лондоні населення не могло надивуватись, що цілих сім днів не чуло сирен, що заповідалиб німецький налет. І таке саме можна сказати майже про цілу Анґлію. Пояснюють собі це тим, що вся увага Німеччини звернена тепер на Балкан, та що правдоподібно вона перекинула тамтуди велику частину своїх летунських частин, або держить їх на поготівлю, щоб можна було їх використати кожної хвилини на полудні. Нема сумніву, що до цього причинився теж і державний переворот в Югославії. Це неможливо, щоб Німеччина передше нічого не знала про те, що діється в Югославії, та яке там негодування проти німців. В Лондоні знали про це добре й надіялись, що таки станеться щось таке, що дійсно сталося.

ВІДКРИТТЯ ТАМИ.—На відкриття „Ґренд Кулі Дем" на ріці Коломбія, в стейті Вашингтон, зійшлися величезні товпища цікавих відвідувачів. Маси, показані на світлині, це лише частина багатьох тисячів, що хотіли бачити, як по натисненні відповідних підойм, води стали порушувати великі машини до роблення електрики. Гата є найбільшою каменярською роботою в історії.

ВІЙНА ЗАХОПИТЬ СКОРО ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ СОВЄТИ І ЯПОНІЮ, КАЖУТЬ У ТУРЕЧЧИНІ

ІСТАНБУЛ. — Турецька преса прибрала дуже гострий тон від хвилі, коли стався державний переворот в Югославії. Видно, що події в Югославії поділали як на турецький уряд, так і назагал в такий спосіб, що вони набрали більшого довіря у свої сили, бо заповіли виразно, що Туреччина цілком певно піде до війни, як тільки будуть нарушені в якийнебудь спосіб її територіяльні інтереси. Та замітне те, що та преса заповідає, що тепер уже не улягає ніякому сумнівови, що в скорому часі прийде до поширення світової війни з участю Злучених Держав, СССР і Японії. Далі пишеться, що Німеччина по всякій правдоподібности таки піде війною на Туреччину, бо захоче дістати доступ до тих сирівців, які є в Туреччині, Іраку, Афґаністані, Сирії й Трансйордані, а які їй потрібні в її змаганнях опанувати Суезьким каналом.

НОВИЙ КОРОЛЬ ЮГОСЛАВІЇ.

БІЛГОРОД. — Маси народу вчинили величезну овацію молодому 18-літньому югославському королеви Петрови II., як їхав до катедри, щоб там зложити присягу в присутности патріярха Гавриїла і шістьох архієпископів Сербської Православної Церкви. При тому було повно найвищих військових і цивільних дигнітарів, на чолі з ґен. Дусаном Сімовічом, що перевів державний переворот і тепер є премієром. Другим, що плянував переворот є ґен. Боро Мірковіч, що, очевидно, теж був присутним при церемонії. Замітне те, що як їхав британський посол на церемонію, то по вулицях кричали „Хай живе Чорчіл!", а як їхав американський ґенерал Артур Блис Лейн, то кричали „Хай живе Рузвелт!"

ЩЕ НЕ ЗНАТИ, ЩО СТАНЕТЬСЯ.

БЕРН. — В Швайцарії переконані, що наразі Югославія не зробить ніякого такого кроку, що втягнув би її у війну. Вона зачне робити відразу велику підготовку на такий випадок, колиб їй прийшлось воювати., Але, кажуть невтральні дипльомати, можна певно сказати, що теперішня влада в Югославії не є прихильна Німеччині.

ЗА СОЮЗ ЮГОСЛАВІЇ З СОВЄТАМИ.

ЛОНДОН. — Пресова агенція Райтера доносить, що коло 30,000 югославських комуністів влаштували в Білгороді політичну демонстрацію, домагаючись від нового уряду ґен. Сімовіча негайного заключення союзу з СССР.

ЮГОСЛАВІЯ ЗА ДОДЕРЖАННЯ УМОВ.

БІЛГОРОД. — З того, що можна вносити на підставі неповних звідомлень, так є, що новий уряд Югославії є за те, щоби були виконані всі договори, які заключив попередній уряд. Але під одною умовою: Це не буде відноситись до секретних умов, а тільки до того, що було публично проголошене.

НАЦІСТИ ПРО ПЕРЕВОРОТ У ЮГОСЛАВІЇ.

БЕРЛІН. — Покищо німецька преса пише ще назагал дуже осторожно про державний переворот в Югославії, зазначуючи, що ще нема цілком провірених відомостей. Але дає до пізнання, що цей переворот спричинили совєтські впливи. А коли таке появляється в пресі, яку контролює уряд, то не диво, що з того заключають, що відносини між Німеччиною і Совєтами мабуть трохи погіршились. Далі важне й те, що зачинається протестувати проти побиття німців в Югославії.

ЧОГО БОЯТЬСЯ?

БЕРН. — В Швайцарії побоюються, чи Німеччина не захоче підбити Югославію, користаючи з того, що підчас перевороту наброблено шкоди німецьким бизнесменам, а декого з німців побито. Націстівське міністерство пропаґанди зачало розголошувати оті побиття в такий спосіб, що нагадують часи з Чехословаччиною.

ЯК З ХОРВАТІЄЮ І ЮГОСЛАВІЄЮ?

ЛОНДОН. — Бюро Райтера подає, що найважнішим завданням нового уряду Югославії буде приєднання для себе хорватів і словінців, що потягають за згодою з Німеччиною.

ПОЛЬСЬКЕ-ЧЕСЬКЕ ЗБРАТАННЯ.

ЛОНДОН. — З приводу державного перевороту в Югославії відбулися наради в лондонськім Чехословацькім Інституті, в яких взяли участь президенти Польщі й Чехословаччини: Рачкевич і Бенеш. Підчас нарад виголошувано промови на тему польсько-чеського збратання, при чому привязувано дуже велику вагу до того, що сталося в Югославії. Говорено, що югославський спротив заважить на дальшій війні в Европі.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ВІДСВЯТКУВАТИ?

Оден з таких старих членів У. Н. Союзу, що їх можна справедливо назвати добрягами, написав до головної канцелярії цеї організації, щоб порадити йому, яку то видумати програму на 25-літній ювилей відділу, щоб вона була культурна й цікава й притягнула багато людей, та залишила по собі добру памятку. От поручив йому відділ виробити програму, то й треба прийти з чимсь розумним.

Та, як то нераз буває, коли влаштовуються такі свята, люде думають про ріжні несподіванки, а найменше, або й цілком ні, про те, щоб заскочити святочну публику новими членами, і то, як можливо, в такому числі, щоб кожний, аж головою з дива похитав, коли про це довідається на ювилейнім концерті, чи на ювилейній вечері.

На те звернула увагу канцелярія У. Н. Союзу і тому старому Союзовцеви, що питав поради в справі ювилею. А що трапилось так, що тим Союзовцем була тяжко працююча людина „старої дати", себто з піонірським духом, то вона взяла собі ту пораду до серця, хоч, як їй передше видавалось, в її маленькій місцевости на тому полі нема вже що робити. Але є сусіди...

Так і пішов наш Союзовець до другої місцевости, до своїх приятелів, що мають гарні діти. Бачить, що є здорові хлопчаки як дуби, а в Союзі не стоять. Чому? Біда, роботи нема — відповідають. Тоді він каже, що знайде роботу. І забрав їх до тої самої фабрики, де сам працює. Ось так приєднав кількох молодих членів до Батька Союзу. А вкінці побачив, що ще й на власнім обійстю, себто у його громаді знайдеться ще деяка дитина, що її можнаб вписати до У. Н. Союзу. І тут уже дещо вдалось зробити, а що ювилей відділу припадає на осінь, то, як уже тепер видно, буде добра несподіванка для членів відділу і для цілого загалу, коли побачать, як зросла у них Союзова родина.

Ось ця простенька історія є взята з правдивого, сучасного життя. Нічого в ній нового й особливого. А проте памятаймо, що на таких „історіях", чи їм подібних, побудовано У. Н. Союз. І вони і досі є його головною підпорою. Пригадуємо такі речі, бо їх треба пригадувати, щоб ми знали, що ще не перевелись в Америці між нами ось ті тихі й скромні робітники, що є властивою підвалиною нашого життя. А може ось така „історія" заставить й інших до глибшої застанови, коли їм приходиться влаштовувати ювилеї. Бо якщо такі ювилеї мають бути виявом життя, то не можна поминути у їхніх програмах тої точки, підчас якої треба проголошувати, що доказом живучости відділу є таке і таке число нових членів, зорганізованих підчас ювилейної кампанії відділу.

Не забуваймо за те, коли застановляємось, як найкраще відсвяткувати ювилей у відділах У. Н. Союзу, себто у відділах тої організації, що була вугольним каменем усього народнього життя в Америці, що обєднує у своїх рядах найкращий наш елемент.

ІДЕАЛИ СИЛЬНІШІ ВІД НЕНАВИСТИ

Чим повинна бути перенята канадійська молодь, щоб допомогти Великій Британії виграти війну? Чи вистарчає ненавидіти націзм і Гітлера і лаяти їх останніми словами? Чи ненавистю можна доконати великих діл? Чи може є щось далеко сильніше від ненависти?

На ту тему говорив в Едмонтоні Ричард С. Госкинг, генеральний секретар Краєвої Ради Стоваришення Молодих Жінок. І підкреслив, що канадійська молодь повинна бути перенята сильними і позитивними ідеалами, а не ненавистю. Націвському визовови, казав він, треба протиставити фізичну й інтелектуальну справність, віру в демократію. А в першу чергу треба стояти на тому становищі, що кожному треба придержуватись у життю основних засад Христової науки.

Госкинг застановлявся над тим, як це сталося, що Гітлерови вдалося перетягнути німецьку молодь на свій бік і переконати її, що „тільки через послух Гітлерови Німеччина зможе здійснити своє призначення". Він каже, що це вдалося Гітлерови при помочі „духового й емоційного гусячого кроку", додавши до цього фізичні приневолення. Гітлер, казав Госкинг, представляв німецькій молоді вищість німецької раси і крови, Німеччину, як поняття, що означає світову потугу, а себе як пророка, що має здійснити призначення Німеччини, себто піднести її на найвище місце під сонцем.

Коли хтось пропагує вищість, то тим самим і ненависть чи погорду до „нижчих". Це й проповідує націстівська Німеччина і на тому будує свою силу. Та чи такою методою можна виграти війну? Госкинг каже, що ні. Він називає ненависть „неправим потомкам боязни й упередження, отрую, що затроює в першу чергу того, хто її вживає, чи нею переймається".

Госкинг не дораджує канадійській молоді вживати такої методи у відношенню до Німеччини. Він каже, що далеко краще, моральніше й розумніше ненавидіти злі вчинки, поповнювані Німеччиною.

Привязання до ідеалів демократії й любов їх, разом з наукою Христа становлять таку зброю, яку Госкинг поручає канадійській молоді. І каже, що та зброя допоможе їй перенести труди і додасть заохоти видержати в боротьбі.

Фанатизм ворога треба побирювати ще більшим фанатизмом, емоційним й інтелектуальним, але фанатизмом, каже Госкинг, привязаним до ідеалів свободи, терпимости і гідности людини.

Госкинг каже далі, що націстівська наука невірно представляє науку Христа. Гітлер, каже він, малює християнство „як жидівську Христову віру зо зжіночілою етикою милосердя". А це є неправдиве розуміння християнства. Бо, каже Госкинг, нема ніякої іншої науки, що булаб сильніша від науки Христа, коли іде про те, щоб впоїти в молодь, чи людину взагалі, відвагу і охоту віддати все, що є найдорожче, за велику справу, за ідею. Хто голосить інакше, той є затемнений. Тому треба поглянути вгору, на небо, а побачить там зорі-ідеали.

ПОЛІТИЧНА МОРАЛЬНІСТЬ

Часто стрічаємося з питанням: Чи національна або міжнародня політика кермується певними моральними і етичними засадами, чи ні? Залежить вона від певного морального кодексу, що лежить в основі нашої християнської цивілізації та концепції життя, чи ні?

Треба признати, що дуже важко відповісти на це питання одним словом: „так" або „ні". Цивілізований світ ніби погорджує методами терору та насильства. Поступове людство ніби визнає певні засади міжнароднього права та справедливости, що є випливом християнськкої цивілізації. Та проте, чи справді в політиці державні мужі чи партійні лідери додержуються цього?

Кожний з нас знає з практики, як поступають кандидати при виборах. Знаємо, що вони обіцяють виборцям, як то кажуть, „золоті гори". А як прибудуть до Вашингтону, то бачать, що нетак легко зреалізувати це, що обіцями своїм виборцям. За те часто стрічають їх виборці з великими докорами, закидують крутійство та часто й зраду передвиборчих обіцянок.

Вендел Вилкі, є, наприклад, атакований членами Републиканської Партії, з рамені якої він кандидував останньої осені на президента Злучених Держав Америки. Йому закидують, що він є опортуніст, що зрадив інтереси партії, яка заявилась проти участи в европейській війні, проти необграниченої власти президента Рузвелта й т. п. Знаємо, що Вилкі минулої осені гостро виступав проти засадничої лінії політики през. Рузвелта в заграничній політиці, а тепер як відомо, він в цілости піддержує президента Рузвелта та стверджує, що свій погляд він змінив під натиском міжнародніх подій. Отже, чи поступив Вилкі морально й етично, чи він „зрадив" свою партію?

Здається, що мало є таких американців, щоб закидали йому зраду партійних інтересів. Але коли так є, то приходимо до переконання, що життя є сильніше за писані чи неписані закони.

Що так воно мається, пізнаємо ще докладніше з інших прикладів міжнародньої політики. Як вже сказано, модерні нації базують відносини між собою на засаді визнаного ними міжнароднього права. Але, звичайно, правильність чи неслушність такого права лежить в руках сильнішого. Ліґа Націй, основана в 1919 році, мала бути свого роду понаддержавним трибуналом, що мав кермувати життям всіх держав та націй. Нема сумніву, що в уяві творців тої організації була чесна й справедлива думка: уникнути війну та за всяку ціну зберегти постійний мир. Але скільки то посипалося нападів на Ліґу Націй, головно з боку тих, що були покривджені мировими трактатами. Знаємо, що їй закидувано, що вона є інструментом анґлійсько-французької антанти, що держить в стані поневолення багато мілїонів людей і т. д. А коли зважити хочби те, як вона трактувала українські петиції в справі польських знущань, чи інші, то ясне, що вона не була інституцією міжнародньої справедливости.

Багато людей прямо зжахнулося на вістку про підписання німецько-большевицького пакту в серпні 1939 р., бо велика частина людей у світі ніколи не вірила в таке порозуміння. Та проте Гітлер і Сталін показали світови, що для них етика в політиці не існує. І тому підписують пакт, бо він їм корисний. Для мілїонів прихильників Гітлера чи Сталіна по цілому світі цей пакт являється „ненатуральним", „неморальним". А в дійсности, є це трик старої макіявельської школи державної штуки, яка вчила, що в політиці нема сантименту чи етики, а є лиш інтерес князя (держави), та що цей інтерес має стояти вище принципів.

Таку „аморальність" в політиці практитують чи від часу всі народи, включно з тими, що кермуються репрезентативними парляментами. Анґлія також знана з того, що буває в політиці безоглядна. Це саме можна сказати й про Америку. Бо ось Америка дає всебічну піддержку всім тим державам, що впали жертвами тоталітарної агресії, головно Англії, Греції, Китаю. У Вашинґтоні часто гостро клеймують Німеччину, Італію та Японію за їх агресивну політику підбоїв слабших народів. І слушно. Але Советська Росія тішиться у тому самому часі поблажливістю. Здаємо собі справу, що нема одного американця, який щиро вихваляв би сталінський режім терозу та поневолення, де нема ні свободи слова, ні преси чи релігійного визнання. Проте, повторяємо, Росію не включається в число тих держав-розбійників, до яких зачислено Німеччину, Японію та Італією. А чейже Росія не є менше винувата від Німеччини. Росія є тілки хвилево менш здібна виконувати це, що роблять тоталітарні держави. Вона жила грабіжжю і живе нею далі, а тепер жде, якби то опанувати під червоним прапором всі країни світу.

Та Америка, як також Анґлія, поминують цей факт. Для них під сучасну пору є Росія потрібна. При її помочі вони думають скорще впоратися з Німеччиною та її союзниками. Тому супроти Росії ведеться окрему політику; її обминається, обходиться з нею як зо „збитим яйцем", щоб тільки її перетягнути на свою сторону. Це є подібне в дечому до того, що визнавали старинні римляне, коли казали, що добро держави є найліпшим законом і до цього пристосовували політику. Але чи це є завжди моральне? З цього виходить, що в політиці кермуються лиш інтересом даної держави, якої збереження кладеться вище всього. Це є застосовання закону збереження, що існує не тільки у людей, але навіть в звіринному та рослинному світі. Все, що живе, старається вдержатися при житті, без огляду на це, яка висока є ціна такого вдержання. Тільки культурні й цивілізовані народи вміють вдатно получити свої власні інтереси з високими кличами нашої загально-християнської цивілізації. І тому, коли вони навіть й виконують свою власну, еґоїстичну політику, то таки стараються надати їй чистий і моральний вигляд.

Одинокою відомою планетою, що має систему поясів є Сатурн.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Зиновій Лисько.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА ШКОЛА В ГАЛИЧИНІ

На початку XIX. ст. українська музична справа в Галичині була в повнім упадку. Славні часи, коли при соборі св. Юра у Львові існував добрий хор і постійна орхестра, минулися. У катедральних церквах співали дяки, і співали так, що львівський митрополит, щоб не виставляти перед чужинцями української культури на посміх, у великі свята відправляв тиху Службу Божу.

На щастя, доля принесла нам тоді людину, що зрозуміла культурне значіння музики і грішми та моральним підтримом причинилася до відродження нащого музичного мистецтва в Галичині. Людина та — це перемиський епископ Іван Снігурськийй (1784—1847). Замолоду він жив у Відні, місті з високою музичною культурою й там мав нагоду близько познайомитися з доброю музикою західньо-европейських музик і українських музик і українських із Наддніпрянщини. Бо треба знати, що тоді у греко-кат. церкві св. Варвари в Відні співав наддніпрянський хор, що виконував, здебільша, твори славетних українських музиків Дмитра Бортнянського, Максима Березовського й ін.

Отож Снігурський, ставши епископом, задумав піднести галицьку музику з соромного упадку та поставити її на мистецький рівень. Він найшов собі відповідного помічника, о. Йосипа Левицького, і при його співпраці заснував у Перемишлі, 1828 року хор і музичну школу, спровадив із Петербургу ноти, головно Бортнянського та Березовського.

Саме тоді приїхав до Перемишля добрий музика, чех Альойз Нанке. Він був родом із Берна на Моравії, музики вчився в Берні та в Відні і здобув собі признання як дириґент і компоніст по ріжних містах Західньої Европи. Під проводом Нанке перемиський музичний осередок розвинувся дуже швидко й високо. Учнів було багато, так, що Нанке спровадив собі до помочі свого земляка Вінкента Зрзавого, доброго співака й учителя, теж чеха. Тепер вони обидва забралися до праці й піднесли перемиський хор до нечуваної тоді в Галичині висоти. Твори співали, здебільша, українські, головно Дм. Бортнянського. У школі вчили основ музики, співу, ґри на ріжних інструментах, а талановитіших учнів і гармонії. Нанке щиро бажав розвитку української музичної культури й навіть свої власні українські твори намагався писати в дусі Бортнянського.

Найбільший розвиток перемиської школи припадає на роки 1830—1834. Тоді захоплення музичним мистецтвом у Перемишлі було таке велике, що до української катедри ходили мов на концерти й польські й усі місцеві німецькі пани, а високі урядовці, професори й військові масово вписувалися до співочої школи й мали собі за велику честь співати в українському хорі.

З цього часу минуло сто років.

Хоч перемиська школа утрималася на такому високому рівні не довго, бо як пішов Нанке, то знову не було відповідних провідників, але й цей короткий час музичного піднесення мав велике значіння для цілої Галичини. З Перемишля розходилися учні і співаки з хору. Нанке по всіх усюдах і поширювали скрізь розуміння й любов до правдиво-мистецької музики, основували нові музичні осередки і приготовляли ґрунт для музичної культури серед широких шарів нашого громадянства.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ЧИЯ ДИТИНА?

(1)

Дивну вдачу мав Іван Камлай. Вилежуватися любив. Печеня, шинка, ковбаса... смакували йому. Лиш робота не смакувала йому!

Яка цьому була причина, сам не знав. Знав лиш те, які були наслідки. В хаті була біда.

Камлай був халупником під повітовим місточком. Крім хатчини мав тільки город. Жонатий був і мав троє дітей: Двох хлопчиків: вісім, десятьлітнього, і маленьку дитину ще при груди. Жили з того, що давав їм їх город і зарібки в місті. Він, що десь колись заробив якою роботою, пропив і прокурив. Жінка заробляла як перекупка. За зароблені гроші купила корову. Молока давала стільки, що ще й до міста носила і продавала.

Хата Камлая була при дорозі до міста. Одного теплого вечера Камлай сидів на лавочці перед хатою і курив люльку. На порозі сиділа жінка Гапка, перед нею колиска з дитиною.

Дорогою від міста, та тим її боком ішов хтось підспівуючи собі під носом. Хто то був, годі було пізнати, бо було цілком темно. Ні місяць, ні одна зірка не світили, бо хмари закрили ціле небо. Коли Камлай вчув той тихий спів, сказав до жінки:

— Ідиж вже до корови! Дитину я буду колисати.

Кажучи це, пересівся на поріг коло колиски.

Іду вже, іду! — відповіла жінка, встаючи.

— Де хлопці?

— Хлопці вже давно в ліжку.

Жінка пішла доїти корову. По хвили той якийсь співак ішов назад, та вже тим боком дороги, попід хату. Ідучи, також само співав під носом. Коло хати ішов дуже поволи.

— Вже можна! — сказав Камлай до себе, та досить голосно.

Ще хвилинку постояв і пішов до хати, полишивши дитину в колисці перед хатою. Задержався в сінях і наслухував. Саме тоді дитина зачала плакати. Камлай вдуші закляв.

— Дитина дреться і з того готово нічого не бути! — погадав. — Та нехай! Не моя буде втрата. Гроші вже у мене. Сяк, чи так скінчиться, не віддам.

Дитина затихла. Камлай ще лиш хвилину наслухував і пішов до стайні, щоби, як треба буде, з балачкою жінку троха придержати.

— Ти чого сюди прийшов, коли дитина плаче? — спитала жінка сердито.

Вже не плаче, — відповів. — Я прийшов подивитися, скільки нині буде того молока?

— А тобі нащо знати?

Один панок в місті, той, що я йому вже раз приніс був наше молоко, казав, що воно дуже добре, і просив мене, щоби я йому завтра приніс два літри.

— Хіба би я дурна була дати в твої руки моє молоко! Щоби ти, взявши за нього гроші, пропив? Всяку зайвину молока я сама годна продати... хоч би того добра було десять разів стільки.

— Та лише два літри!

— Ані краплі!

На вулиці хтось співав ту пісню, що й раньше, тільки троха голосніше і дальше від хати. Чуючи ту пісню, Камлай вже не торгувався з жінкою.

— Як ні, то ні! — сказав.

Жінка встала і з молоком відійшла до хати. Посудину лишила в кімнаті і вибігла до дитини. Камлай вистрибнув за нею, бо вчув крик жінки:

— Мати Божа! Дитина вилетіла з кошика. Дай ліхтарню! Дай зараз, бо так темно, що боюся наздоптати на дитину.

Камлай пішов до кімнати, взяв ліхтарню і вийшов до жінки. Вколисці справді не було дитини. На землі не було.

— Дитина щезла! — крикнула жінка, заломивши руки.

— Мабуть втікла, — сказав Камлай глумливо, — То якась чудова дитина, коли в четвертім тижні вже сама бігає!

— Не жартуй, бо дитини справді нема!

— Може ти взяла з собою на подвіря?

— Не взяла. Хіба ти не видів, що я відси відійшла сама? Хіба ти не лишився тут з дитиною?

Сама не вірила собі. Пішла на подвіря і перешукала. Також заглянула до кождого кута в хаті. Нарешті прибігла назад до мужа, котрий преспокійно сидів собі на лавці перед хатою, пакаючи люльку

— Де моя дитина? — кричала. — Ти був тут, ти мусиш знати. Віддай мені мою дитину!

Прискочила до нього і вхопила за рамена. Він відіпхнув її, кричучи:

— То я маю пильнувати діти? То бабський обовязок і бабська робота. Ти поклала дитину до колиски, тепер вийми з неї.

— Боже мій! То ти не знаєш, де вона?

— Відкиж можу знати?

— Як ти не знаєш, то хтось вкрав. Хто би то міг бути? Сусідів не маємо жадних, лише Кацакову... Хіба то вона?

— Також плетеш! Нащо такій старій бабі така мала дитина?

— Їй самій непотрібна, та може продати кому? Вона й циганами знаєтсья. Дитино моя, дитино моя!

— Та не кричи так! Ще двох хлопців маєш. Аж забогато на наші гаразди. Завтра розглянуся, то може провідаю, що то було: крадіж чи що інше.

— Хто? Ти? Хібаж не знаю тебе. Завтра ти будеш лазити попід шинки і пильнувати, чи не надійде хтось такий, що почастував би тебе чарочкою. Дітьми ти як не журився, так не будеш журитися. І пропаща дитина не буде тобі в голові. Та я моє дівчатко мушу мати, хоч би мені прийшлося бити ногами до самого Відня, до самого цісаря. Я хочу назад дістати мою дитину, котра пропала з твоєї вини, ти смердяче стерво!

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

КОРИСТИ ПРОТИ НЕДОГОД

Як подає Томас Келанд у „Ню Йорк Ворлд-Телеграм", Кілсу Гаан, представник Ліги Кореанців у Злучених Державах, заповідає скорий наступ японців на азійські посілости Голяндії й Злучених Держав.

Гаан по національности кореанець і веде в Злучених Державах акцію за незалежність півострова Кореї від Японії. Він зареєструвався в департаменті стейту як аґент чужинецького начальника.

Ця реєстрація потягне за собою певні недогоди. Передовсім, як він говорить, кожний знає, в чиїм інтересі і пощо він говорить. З другого боку, законно признане становище облекшує йому зносини з урядом краю й пресою.

ЯПОНІЯ ПРОТИ АМЕРИКИ

Гаан заповідає не лише війну Японії проти Злучених Держав. Він заповідає поважні пересунення сил ще до тої війни. Передовсім він заповідає підписання пакту про неагресію між Японією й Росією.

Гаан навіть подає день 29. квітня як реченець до підписання такої угоди. Хочби це пропустити як неправдоподібну точність, все таки російсько-японське зближення остається як правдоподібна можливість.

Така угода звільнила би для вжитку проти Америки пів міліона добрих японських жовнірів, що їх Японія держить проти Росії.

І „ПРИЯТЕЛЬКА АМЕРИКИ" ПРОТИ НЕЇ?

Замітно, що Гаан заговорив, який інтерес в угоді з Росією має Японія, а не сказав, який інтерес у цій угоді має Росія.

Це є власне один з тих пропусків, що цікують людей; яких очі звернені на одного противника. Через те цю частину його заяви треба доповнити нам.

Справа не представляє великої трудности. Як Японія звільнить пів міліона жовнірів у Манджурії, то це звільнить ті війська, що стоять по другім боці границі проти пів міліона японців. Звільнені в цей спосіб війська Росії буде могти вжити деінде, правдоподібно скріпити ними свої військові залоги в Европі або передній Азії, якщо до того часу там вирине їх потреба.

НЕ ХОЧЕ „СПЕЦІФІЧНОЇ ПРОГРАМИ"

Лорда Галифекса розпитували в Ню Йорку американські газетярі про преріжні політичні справи й між іншим домагалися від нього „показати спеціфічно, в чому не розвязано якслід питання світової господарки, а в чому це можна би в майбутньому направити".

Іншими словами домагалися, щоби лорд Галифекс як амбасадор британського уряду сказав дещо докладніше про повоєнну програму британського уряду принаймні в господарських справах.

Лорд Галифекс від специфічної відповіди викручувався, кажучи, що це все буде залежати від того, який буде кінець війни.

Лорд Галифекс зробив враження, що британський уряд не хоче дати відповіди на питання, на яке відповіди домагаються американські ґазети.

ПОГЛАДИВ ЧИ УДАРИВ?

Етіопський цісар Селасі закликує провідників етіопських племен не відплачуватися італійським бранцям брутальністю за брутальність італійських окупантських військ.

Цим він закинув італійським окупантським військам в Етіопії жорстокість. Зробив це одначе нібито зовсім мимоходом, роблячи жест проти жорстокости.

Видно, що, перебуваючи в Англії на вигнанні не дармував. Учився дипльоматії.

А ЩО НА ЦЕ ДРУГИЙ ЦІСАР?

Проклямація цісаря Гайла Селасі до етіопів повинна збудити до протесту італійського короля. Адже він теж прибрав собі титул етіопського цісаря.

Найкраще було би очевидно, якби цісар Віктор Емануель видав противну проклямацію, наприклад візвав ватажків етіопських племен не слухати того узурпатора Гейла Селассі й кожного італійського жовніра, що їм попаде в руки, закатувати на смерть.

Дуже можливо, що колиб була видана така проклямація, етіопи послухали би не Гейла Селассія, а Віктора Емануеля.

СІКОРСКІ ДО АМЕРИКИ?

Як подає телеграма до „Ню Йорк Таймсу", генерал Владислав Сікорскі, премієр польського уряду на еміґрації з осідком у Лондоні, приїздже до Америки. „Позірною ціллю" приїзду, як каже „Таймс", є удосконалити подробиці польської угоди з канадійським урядом в справі вишколу польських військ у Канаді.

Замітне донесення. Наперед, про польський уряд на еміграції, бо колись польський уряд у Варшаві підпускав кпинами всякі донесення про український уряд на еміґрації.

Далі, цей уступ про „позірні цілі". Отже видно, одні цілі висталяється на зовні, а інші цілі мається на думці.

ПРО УКРАЇНЦІВ МОВА?

Каже донесення: „Хоча подробиці візити (ґенерала Сікорського) ще не відкриті, сподіваються, що ґенерал Сікорскі буде відвідувати польські групи в Злучених Державах, щоби їм розказати між іншим про дискусії, що тепер ведуться в Лондоні, про якусь намірену повоєнну федерацію між Польщею й Чехословаччиною".

Знову донесення, замітне з кількох причин. Пощо представникові польського уряду на еміґрації відвідувати польські колонії? Пощо йому говорити про переговори про повоєнну федерацію? Невже плянами цеї федерації мається оживити рух по польських кольоніях?

І замітно, що цим разом говориться про федерацію, тоді як з Лондону писалося про конфедерацію, себто союз, свобідний до того, що кожний член може від нього відорватися, коли йому забажається.

І замітно, що говориться про союз Польщі й Чехословаччини, а не поляків і чехів, як про це говорилося в донесенні з Лондону. Щож це має значити? Котре донесення обман, а котре правдиве?

НЕ ГОВОРИТЬ?

Донесення „Таймсу" кінчиться замітним реченням: „Він (ґенерал Сікорскі) не говорить по англійськи".

Гм. Це дивно. А ми в Америці гадали, що в Польщі кожний гімназист учиться по англійськи. І ще дивніше, що ґенерал-премієр побував вАнглії вже відай більше, ніж рік, і ще по англійськи не навчився.

Але властиво будівничий майбутньої польсько-чеськословацької федерації по англійськи знати не потребує. Англії вона ще не загорне. Лише те, що поза Англією.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ювилейний Концерт.

В неділю, 23. березня відбувся в парохіяльній галі концерт української школи при церкві Св. Юрія з нагоди 35-літнього існування цієї церкви.

Преосв. еп. Іван Бучко відкрив це ювилейне свято короткою промовою, в якій підніс значіння рідношкільної освіти для молодого тут родженого покоління. І хоч в останніх двох роках, говорив Владика, наша українська католицька церква в Ню Йорку зробила в тому напрямі поставити справу школи на певній й трівкі основи, а це знову може статись тільки тоді, коли при нашій церкві повстане цілоденна школа. Таку школу ми мусимо побудувати й то вже в скорому часі. Тому кожна місцева організація, кожний парохіянин, кожний свідомий громадянин, який доцінює вартість такої школи, повинен зложити на її будову відповідну жертву.

Першу й другу частину концертової програми виповнили шкільні діти хоровими співами, декламаціями, сольоспівами, ріжними вправами та живим образом. У третій частині програми відспівав кілька пісень відомий вже нюйорській громаді зо своїх виступів п. М. Мельник.

Програму цього ювилейного концерту підготовили Сестри ЧСВВ., які саме ведуть українську школу при церкві Св. Юрія. Треба подивляти цю старанну й солідну працю, яку вкладають Сестри у вихованні молодої дітвори. Висліди тої праці показались власне на цьому концерті. Бо прислухуючись до добре підготованого хорового виступу дітей, до деклямацій, що були виголошені виразно чистою українською мовою, приглядаючись вправам та живому образові, де кожна дитина зручно, вправно, з умінням і з охотою виконувала призначену їй ролю, кожний присутній міг наочно переконатись, що дитина, яка ходить до школи, веденої Сестрами, виносить зі школи добре знання української мови. Ось і тому плян Владики, щоб побудувати цілоденну школу, повинен знайти повне й щире попертя серед всього громадянства міста Ню Йорку.

Присутній.

ДЛЯ ПІДПИСУ ПІД СІМ БІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ. — Луис Ґвайт, почтовий інспектор, вихав оноді з Вашинґтону літаком до Флориди, щоби предложити презідентові до підпису закон про поміч Англії коштом 7 білонів долярів.

С. Русова.

СУСПІЛЬНІ ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ

Нова школа так зосередила в своїх руках усе виховання молоді, що поза школою залишається дуже мало чинників виховання, бо в школі тепер провадиться нелише умові заняття, не лише проходить ціле життя дитини з її чуттєвими (емоціональними) переживаннями, суспільними обовязками, фізичними іграми, спортом, ручною працею. **Сучасна школа повинна бути правдивим зразком суспільної держави, держави демократичної в найкращому значінні слова, з можливим здійсненням ідеалів — волі, щастя, братерства.** В цих гаслах діти мають бути ведені з самого малого віку, від їх вступу у першу виховуючу клітину — в дитячий садок. На усіх щаблях шкільного навчання діти мають бути щасливі — щасливі тим, що вони в осередку любови, тим, що мають змогу задовольняти свою природню рухливість, творити те, що наростає в їх умі, почувати себе з кожним шкільним днем свідомішими, самостійнішими. Діти з самого початку мають користуватися волею і разом з тим розуміти суспільну силу закону й коритися йому не з ляку перед карою, не з поневолення повагою учителя, але на підставі суспільної товариської умови, на підставі свідомого визнання його користи для спільного групового життя. З першого обєднання дітей мають між ними розвинутися братерські взаємні відносини, які починаючися з маленьких (нечисленних) груп, що далі охоплюють ширше коло взаїмних відносин. Мусить панувати взаїмна допомога, єдність, зусилля для виконання тої або іншої праці, для доведення її до кінця, мусить бути спільне почуття чести, що не дає робити щось негідне, що понизилоб вартість клясової групової, шкільної спільноти. Діти повинні мати змогу в клясах обєднуватися в невеличкі групи, де вони почувають себе більше сердечно, в які їх єднають спільні нахили, інтереси. Разом з тим повинні існувати і ширші організації, які зеднують учнів і ріжного віку і ріжних здібностей коло чогось усім однаково цікавого, як город, сад, музика, кооператива, театральна вистава, екскурсія, шкільне або клясове свято. В таких широких колективах діти навчаються підлягати одному виборному керманичеві, пильнувати не своїх особистих інтересів, а суспільних. При школі мають бути ріжноманітні гуртки, і малі і широкі, в них то й розвязується суспільна проблема виховання, в них виховуються майбутні громадяне.

Діяльність школи не замикається в її будинку, в її садах та городах. Учні раз-у-раз мають памятати, що вони належать до свого села, до свого міста, і привчатися до думки, що всіма своїми силами, здібностями, ділами вони мають насамперед послужити свойому найближчому оточенню. Особливо це лягає як обовязок на старших учнів. Від них село має право чекати допомоги; на випадок пожежі вони рятують від нещастя, вони в часі збільшеної хліборобської праці гуртками зявляються на допомогу. Школа й село мають бути в звязку із собою, у взаїмному порозумінні.

При такому послідовно проведеному у с у с п і л ь н е н н ю шкільного виховання, **чи є місце в шкільному обновленому житті для національного виховання?** Жадна правильна, розумно поставлена школа не може бути і не буде ненаціональною. Школа існує для конкретного народу, який визнає її своєю дорогою для себе, потрібною йому установою, коли він бачить у ній щось своє рідне — чує свою мову, бачить свій орнамент, свої свята, чує свою пісню, бачить у школі свою працю. Все це мусить відбиватися в шкільному житті. Кожна школа, щоби бути близькою свойому народові, повинна бути пройнята його духом. Її учні мають виховуватися, вчитися на елементах національної творчости, повинні ознайомитися з світоглядом нації, як він виявився в її народній творчости, звичаєвому праві, в давніх громадських звичаях та установах. Учні повинні добре знати природу рідного краю, історію та літературу рідного народу, знати промисл, працю, професійні нахили і господарські умови життя цього народу і завжди через своє шкільне навчання свідомо ставитися до своїх національних обовязків. Усяке усуспільнення дітей без їх національного виховання булоб абстрактною (відірваною від дійсного ґрунту) метою, вислідом у повітрі, як би воно не провадилося на національному підкладі. Школа виховує громадян а м е р и к а н с ь к и х, французьких, японських, німецьких, відповідно до того, серед якого народу вона працює, для якого народу вона готує громадських діячів. Яке усуспільнення ширше, чи суспільне, чи національне, залежить від широти розуміння самої суспільної мети школи. Ця мета — виховати свідомих громадян, які в усякому суспільстві свідомо ставилисьб до своїх суспільних обовязків і чесно їх виконували. Є лише національні суспільства, бо інтернаціональні вже мають другий кольорит — науковий, мистецький, професійний, торговий і т. ін. Але людина добре національно вихована в кожному суспільстві знатиме свої обовязки. На одному з численних учительських конгресів не тільки визнали необхідність національного виховання, а бачили в ньому найкращий шлях до найліпшого взаємного розуміння одного народу другим. **Найкращий приклад наша поетеса Леся Українка: як палко кохала вона свій народ і як гаряче відчувала долю чужих для неї народів.** Національний елемент у вихованні є один з додатніх, треба лише не вносити в нього жадних назадницьких поглядів, жадної піднесеної чутливости. Наш народ не є найкращий на усьому світі, він такий, який є, нам дорогий і служити йому ми повинні до власного загину.

Це ті суспільні питання сучасної школи, на які варто звернути увагу і учительству і громадянству. Їх є ще більше, ніж тут наведено в цій короткій замітці. Задля них існує ціла література на усіх мовах культурного світу. Але щоби розвязати ці питання, треба добре до цього підготовленого учителя з широким світоглядом, національно вихованого. Треба, щоби поставити школу на висоті її суспільного значіння, поставити учителя в краші суспільні та господарські умови життя. Роля і праця учителя в нових школах справді велика, він є правдивий „апостол правди і науки". Ця праця захоплює кожну порядну людину, дає максимальне моральне задоволення. Та від мало підготованого, виснаженого, від усіх залежного учителя тяжко вимагати розвязання суспільних питань школи. **Треба насамперед поліпшити стан учительства, бо час не жде.** Поступ іде наперед і для того, щоб громадянство і народні маси могли як найкраще використати нові форми демократичного державного життя, нові здобутки поступу в усіх галузях — цим масам потрібна освіта і освіта, потрібне суспільне виховання, якого можна чекати лише від національно - суспільної школи.

(Кінець).

Обем найбільшого ростучого дерева в Злучених Державах виносить 39 стіп.

ФОНД РЕКОРДОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

(Виказ число 5)

За почином Українського Конгресового Комітету наспіли далі оці датки і замовлення на рекордування української пісні у виконанні хору проф. Олександра Кошиця:

Збірка на срібнім весіллю гр. С. і М. Бабяків, Філядельфія, Па., даток	$ 11.00
Збірка на срібнім весіллю гр. М. і П. Енджейовських, Шікаго, Ілл., даток	19.22
Місцева Українська Національна Рада, Скрентон, Па., замість квітів на могилу гр. Миколи Дутчака, даток	10.00
Злучені Клюби Укр. Молоді, Бостон, Масс., даток	20.26
Мих. Юрків, Рочестер, Н. Й., решта до замовлення	5.00
Василь Костра, Ньюарк, Н. Дж., замовлення	10.00
Юрій Хиляк, Олифант, Па., замовлення	10.00
В. Чучман, Амстердам, Н. Й., замовлення	10.00
Михайло Віхорек, Дітройт, Міш., замовлення	10.00
Анна Білас, Ньюарк, Н. Дж., замовлення	10.00
Іван Візний, Скрентон, Па., замовлення	10.00
Петро Мощінський, Олифант, Па., замовлення	10.00
Теодор Сарахман, Скрентон, Па., замовлення	10.00
Передтим проголошено	864.00
Разом	$1,009.48

Зо замовлень, які наспіли дотепер, у виказі подані тільки ті, що заплачені готівкою. Хто прислав замовлення без грошей, того прохається прислати належитість за десять рекордів (20 пісень) в сумі $10.00. Конгресовий Комітет ґарантує замовляючим, що вони одержать замовлені рекорди, або зложена ними сума буде їм повернена в цілости, якщо через брак відповідної кількости замовлень виконання рекордів не буде можливе.

Степан Корпан,
касієр Українського Конгресового Комітету.

УВАГА: Для переведення справи рекордування української пісні необхідно, щоб усі, хто бажає мати рекорди, прислали якнайскорше замовлення з належитістю в сумі $10.00 за десять рекордів (20 пісень). **Потрібна скількість замовлень повинна бути зібрана на протязі найближчих тижнів.**

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Перенесення „Молодечого Клюбу".

Товариство „Дністер", 361 відділ У. Н. Союзу порішив перепровадити свою молодечу організацію „Молодечий Клюб".

Також повідомляється, що збори молоді відбулися дня 26. лютого ц. р. в повнім порядку і вибрано уряд у такім складі: М. Гузар, предсідник; Г. Палчій, заст. предсідника; В. Павлів, секретар від української мови; А. Рибачук, секретар від англійської мови; О. Семянишин, касієрка; М. Герман і С. Романишин, предст. Цей уряд апелює до родичів, щоб вони вплинули на своїх дітей, щоб ті прийшли на збори, що відбудуться дня 1. квітня ц. р. в галі Карпатія при 217 Е. 6 вул. в Ню Йорку. Це будуть важні збори, тому кожний повинен на них бути присутний.

В. Павлів, секретар.

ЕСПАНІЯ ТЕЖ ГОЛОДУЄ

БЕРЛІН. — Таке подає Джан Кюдегі, бувший американський амбасадор до Бельгії, що тепер став журналістом. І подає це на підставі інформацій, які подав йому д-р Карел, що студіює наслідки голодування в Еспанії. Він каже, що населення не їсть, а тільки пробує вдержати себе при життю. Далі стверджує, що приріст населення постійно зменшується.

Найбільші на світі вічно зелені ліси находяться не на півночі, але в рівникових нетрах.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШЕРОН, ПА.

Концерт української пісні й танців.

Дня 9. березня б. р. бачили ми понад 500 осіб на величавім концерті української пісні й національних танців в Шероні, Па., в великій Йосефінум Авдіторії. Концерт урядила українська прав. парохія, якої урядниками є молоді, тут рождені люде, на чолі з о. В. Загоруйком, рівнож тут вихованим.

В концерті взяли участь: місцева школа танців Авраменка, під управою Н. Арсенива з Пітсбургу, а допомогли танцюристи з Пітсбургу, Карнегі, Батлер, Мікіз Ракс. Концерт пісень дали злучені три хори: „Бандурист" з Йонгставну, Огайо, „Сурма" з Нюкестл, Па., й місцевий. Всіх співаків виступило біля 80 душ, під управою о. С. Мусійчука. Танцюристів було звиж 40. Місцева американська преса принесла похвальну критику за танці, як й за співи, хорові й сольові. При пяні була панна Ірина Мусійчук.

Програма була багата й гарно уложена. Відкрито концерт співом „Журавлі" при рухах танцюристів. Краси додавали ріжнобарвні світла. Дальше йшли танці: Гречаники, Гуцулочка сольо. Це сольо маленької дівчини було чудове й публика довго оплескувала. По тім була коломийка.

Другу частину концерту становив хор, що відспівав Недільського: „Засяло сонце золоте", а потім „Бандуру" Давидовського з солями п-ни Ольги Мусійчук й Ол. Лисогіра. Навіть учасник, соліст-бас, ірляндець І. Кессіді, признав, що вязанка вийшла гарно, з милим сопраном панни Ольги й Лисогіра. Хор ще мусів заспівати з сольом сопрановим „Ой не ходи" — Турули, „Коло млина" Гайворонського, й інші.

Третю частину концерту знову виповнили танцюристи: Козачок подільський, Гонивітер, Аркан. Останній випав прекрасно, особливо звізда при кінці була повістю для всіх. Тут виступив соліст-бас і відспівав: „Меджік Флуйт" Моцарта, „Пілґрімс сонґ" Чайковського, а на оплески „Ан ди Ровд ту Мендоле". Це популярний тут бас артист, той не диво, що він, як і молода наша зірка сопраністка Ольга, стягнули немало чужої публики, бо своїх було менше.

По перерві знова були танці: Гайвка з закінченням молитви хору, козачок, гопак колом, Катерина. Хор знову виступив з піснями: Молитва Андрія з опери Артимовського „Запорожець за Дунаєм", „Ой пряду" — Леонтовича, „Щедрик" — Леонтовича відспівав хор дівочий, а на закінчення „Сив Сокіл" з солями Ольги й панни Вересюк. Очарувала всіх молитва Андрія, сольо Ольги з Хором, особливо при кінці, коли хор на колінах кликав „Боже, побачить дай нам рідний край"...

Мусів знова хор відспівати ще пісні: „Уляна" — Кошиця, а закінчив піснею „Бувайте здорові друзя мої".

Програму закінчено „Запорозьким герцем" і хором, що відспівав гимни: американський і український. Велике признання належиться аранжерам концерту й всім програмовцям, за їх працю для слави української штуки й пісні. Подібні концерти ця група плянує в Нюкесл та в Йонгставн.

Онуфрій Вересюк.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ.

З української кольонії.

Не треба забувати, що ми маємо в Америці свою американсько-українську, фармерську кольонію. Є нею усім нам відомий Мілвіл, Н. Дж., що її зорганізував п. Матолич і ще далі організує, бо є тут місця ще для многих наших фармерів. А що тут життя наше розвивається, то доказом цього хай буде між іншим те, що от 457 відділ У. Н. Союзу, що є молодечий, а придбав за неповна рік 34 членів і вже висилає свого делегата на Конвенцію У. Н. Союзу. Належить згадати, що тут доложив у тому праці п. В. Загаєвич. Є ще тут і 347 та 331 відділи У. Н. Союзу, що теж гарно розвиваються і одні одним помагають. Нашим бажанням є те, щоб та кольонія збільшалась, себто, щоб напливали сюди наші люде й осідали на фармах, а це вийде їм на добре й нашій громаді.

С. Патен.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Свято в честь Басарабової.

Місцевий Союз Українок, відділ 6-тий відсвяткував 9. лютого ц. р. 17 річницю смерти української геройки Ольги Басараб панахидою і святочним концертом. Наші брати і сестри не можуть цього зробити на рідних українських землях. Свобода це робити залишилась нам тільки тут, під зоряним американським прапором.

Того дня збирались членкиці Союзу Українок в одностроях в церкві, разом зо своїми прапорами. Отець Турула відправив панахиду, підчас якої співав церковний хор під орудою дякоучителя п. О. Лаврiва. В панахиді взяло участь з прапорами також сестрицтво Рождества Богородиці, від. 36 У. Н. С. а на символічну домовину, яка стояла в церкві, членкиці зложили вінок цвітів.

Після того всі удались на галю, де відбувся концерт. На сцені виднілa дуже гарно прибрана символічна могила Покійної, над якою був установлений образ Ольги Басарабової, прикрашений ріжними вишивками. Наперед заграла українська банда під проводом молодого дірігента І. Поповича жалібний марш. Опісля предсідниця 6-го відділу С. У. А. пані Хиляк відкрила концерт і попросила публику, щоб на хвилю повстала з місць і віддала честь Покійній. Опісля п. Химляк виголосила коротку вступну промову, за яку нагороджено її оплесками.

Далі знов заграла банда під проводом п. Поповича і відіграла декілька відповідних до концерту мельодій. Публика кожну точку нагороджувала рясними оплесками. Отець Турула виголосив промову, в якій розказав присутним про життя, боротьбу і геройську смерть Ольги Басараб, яка радше згинула з рук поліцейських агентів, ніж мала відректися тої ідеї, яку уважала справедливою. Бесідник закликав українських жінок брати собі з цеї геройки приклад.

Опісля виступив діточний хор під проводом п. О. Лаврiва і відспівав декілька пісень. Зновуж деякі діти деклямували ріжні поеми. Всі вони зробили на приявних дуже гарне враження. Олеся Гунька відограла сольо на скрипці. Катерина Гунька відограла сольо на піяні. Обидві дістали гарні оплески. Анна Фільчук відограла дуже гарно пару пісень на гармонії.

Солістка пані Катерина Гнатків відспівала декілька пісень, при акомпаніяменті панни І. Славки Гнатків. Публика нагородила виконання точок рясними оплесками.

Від нашого відділу молода бесідниця пані Катерина Синян виголосила святочну промову про українських героїв, зокрема про геройське життя Ольги Басараб, за що дістала рясні оплески. Пані Марія Лялюк з чуттям віддеклямувала поему, після чого хор під управою п. О. Лаврiва відспівав гимн Союзу Українок. По По нім відспівав американський гимн. Подякувавши всім тим членкиням, що причинились до влаштування цього свята, також виконавцям концертових точок і всій публиці, предсідниця пані Хмиляк закрила концерт.

Марія Мисюра.

БАЧИВ АНГЛІЮ. Ернест Пайл відомий журналіст з газетного ланцюха Скрипса-Говарда, що побував якийсь час в Англії, вернувся недавно до Америки й при висіданні в Ню Йорку показує митному інспекторові запальну бомбу, що впала була на британське міністерство війни, але не вибухла.

НІМЕЦЬКІ ЗЕМЛІ ПОСТІЙНО БОМБАРДОВАНІ

Те, що Англія не бачила німецьких літаків майже цілий тиждень, може виглядати особливо дивним, коли зважиться, що на протязі минулого тижня не було ні одного дня, щоб британійські летуни не бомбардували Бремену, Гамбургу, Кольонії чи інших міст, де є військові склади муніції чи поживи.

ІТАЛІЙЦІ В АФРИЦІ ДАЛІ УСТУПАЮТЬ

По заняттю британійцями міста Керен в Ерітреї а Гарар в Етіопії, ціла британійська увага звернена на те, де ще властиво можна надіятись якогось поважнішого спротиву. Думають, що це буде в Асмарі, столиці Ерітреї.

ТЯЖКА ДОЛЯ БІЖЕНЦІВ

ВІШІ. — Заграничні кореспонденти оглядали бараки, в яких живе до 30,000 біженців, що дістали прибіжище в Франції. Положення їх дуже важке, але, як подає американський кореспондент, не є гірше від тих півтора міліонів французьких полонених, що ще досі є в Німеччині.

ПРАВНЕ ОПРАВДАННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

ГАВАНА (Куба). — Перед міжамериканською адвокатською палатою виголосив промову американський головний прокуратор Джексон, і в тій промові з правничого боку оправдував теперішню американську заграничну політику, зокрема поміч Англії і всім воюючим з державами осі демократіям. Джексон говорив, що Гітлер поламав всі міжнародні договори, яких гарантором була також Америка. Тому Америка мусіла виступити проти нього.

СЛЕЗОТОЧИВІ БОМБИ В СТРАЙКУ.—Полісмен націлюється рушницею для викидання слезоточних бомб на страйкарів сталевих фабрик у Бетлегемі. Поліція каже, що рушниця в руках поліцая, показаного на цій світлині, вистрілила без волі поліцая. У заворушеннях були ранені поліції й страйкарі.

ЧИЩЕННЯ СТІННОГО ОББИТТЯ.

Стінний папір, поваляний говцем, можна обчистити, покривши його пастою, зробленою з крохмалю і води. Коли ця паста засохне, належить її усунути щіткою з паперу, а плями зникнуть.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН, ч. 265. Стріла влучає.

Хвилиночку перед тим, як стріли просвистіли понад головою Тарзана, він приклякнув на одно коліно. Вони пройшли мимо.

Тепер його стріли почали вилітати з лука з шаленою скорістю. Три з них пройшли повітря і помчались до дикунів.

Трьох дикунів впало трупом, ще заки вони вспіли випустити ще по одній стрілі. Тарзан не схибив ні одного стрілу.

Але третий дикун мав час ще раз наложити стрілу і випустив її до Тарзана. Ця остання стріла попала в Тарзана.